

Reneszánszát éli a különleges, időtálló hidegburkolat

A cementlap kiállja az idő próbáját

FOTÓ: HAJNAL CSILLA

A cementlap karakteres, határozott jelleget ad otthonunknak, már csak azért is, mert olyan kézműves mozaiklapokról beszélünk, amelyek kiállják az idő próbáját. A technika, amellyel készítik, kopásmentes felületet biztosít, nem törékeny, sőt biztosak lehetünk abban, hogy nem a cementlapként használt padlóburkolat fog elrepedni, ha ráejtünk egy üveg poharat. De ami számomra még ennél is meggyőzőbb, hogy millióféle módon variálható színekben és mintákban egyaránt.

Amettlachinak is nevezett cementlapot az 1800-as évek második felében készítették először, bár azt nem lehet tudni, hogy egész pontosan a franciák, az olaszok vagy a spanyolok „találták fel”, mindegyik magáénak vallja.

Luxuscikknek számított

Eleinte luxuscikknek számított, és csak a nagyon gazdagok engedhették meg maguknak, aztán a technológia elterjedésével az egyre nagyobb mértékű gyártásnak köszönhetően a huszadik század elején vált nagyon népszerűvé. A térségben most éli reneszánszát, egyre többen érdeklődnek iránta, bár az erdélyi otthonokban talán túlságosan is népszerű csempékkel még mindig nem veheti fel a versenyt. Sok lakás fürdőszobáját ugyanis a kilencvenes években divatba jött, állig felcsempézett falak jellemzik, oda is szokás mifelénk csempét tenni, ahol soha egy csepp víz nem érintkezik a falal – sok esetben tehát teljesen indokolatlanul költünk hidegburkolatra.

A cementlap Nyugat-Európa után Magyarországon is teret hódított, két nagyobb gyár is működött a századfordulón, és végül a gyarmattartó országok gyarmatain is, Közép- és Dél-Amerikában, a Karib-szigeteken, Észak-Afrikában, így Marokkóban is. A második világháború után a drága, kézműves technológia miatt a cementlapok folyamatosan szorultak ki a piacról, sok manufaktúra és gyár állt le.

Az utóbbi időben azonban sok belsőépítész és lakberendező fedezte fel a színes lapokban rejlő szépséget és lehetőségeket. Lépkehdettünk már a budapesti bérházak folyosóin régi kézműves cementlapokon, de a polgári lakások konyháit is cementlappal burkolták, ezek tehát kiállták az idő, de még a háborúk próbáját is.

Budai példa - előbb a konyhában, majd mindenütt

Panni a Budai hegyekben lévő házukban él családjával, és először a konyhája falburkolatánál használt cementlapokat, amelyeket egy szentendrei vállalkozás révén szerzett be. Itt bontott, használt, tisztított cementla-

A konyha fókuszpontja lett a cementlapburkolat

pok közül válogatott 20x20 centiméteres darabokat, és férjével 10x10 centiméteresre vágva azokat, patchwork technikával tették fel a mosogatókagyló és a vágópult mögé. Az előszoba és a fürdőszoba megtervezésénél már nem is volt kérdés, hogy milyen burkolat lesz – meséli Panni, hiszen egyértelmű volt számukra, hogy ide is cementlap kerül. Bár jóval nehezebb vágni, lerakni, mint a csempét, a végeredmény megéri a fáradságot. A cementlapok vastagabbak az átlagos burkolatoknál, sima csempereasztóval fel lehet őket tenni, a lapokat impregnálni kell, azaz egy speciális folyadékkal át kell kenni, hogy egy védőréteget képezzünk a fe-

lületen. Nem szabad ecetes, savas tisztítószerrel takarítani, mert foltot hagyhat rajta – olvashatjuk a cementlapkészítő manufaktúrák oldalain.

Egyszerű gerendapolcot, fából készített tárolószekrényeket állmodtak és valószínűleg meg saját kezűleg a konyhába, néhol pedig tejszóval kombinálták a fát és a cementlapot. A színes, karakteres lapok mellé egy túlgondolt bútor vagy akár a színes fal nem is talált volna.

Erdélyben még csak díszítőelem

Erdélyben kevés helyen lehet kézzel készített cementlapokat vásárolni, ezért sem annyira el-

terjedt a lakberendezésben, bár egyre többen érdeklődnek iránta, és az sem ritka, hogy magyarországi manufaktúráktól szerzik be ezeket. Kutasi Biborka saját marosvásárhelyi bútorfelújító és lakberendező műhelyében találtak cementlapokat, bár bevallotta, nem hoztak nagy mennyiséget belőle, kevés van készleten, mert ha valaki kiválasztja, hogy milyen szeretne, megrendelik neki Budapestről. Egyelőre még marosvásárhelyiek nem vásároltak nagyobb mennyiséget, csupán pár darabot, amelyet konyhai díszítőelemként használnak – tette hozzá Kutasi Biborka.

HAJNAL CSILLA

Későn megszólaló alkotók

A Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria és a Csíki Székely Múzeum közös kiállításán 24 művész 89 munkája kíván átfogó képet nyújtani az első világháború drámai hangulatának művészi megjelenítéséről. A Művészek ágyúdörgésben. Erdély az első világháborúban című kiállítás július 30-ig látogatható.

A szarajevói pisztolylövés olyan visszhangos ágyúdörgésben folytatódott, amely alapjaiban rengette meg Európát és változtatta meg népeinek sorsát – olvasható a kiállítás alkalmából megjelent katalógusban. Murádin Jenő művészettörténész rámutat, a mozgósítást egyre fokozta a magyar haderőt elítélő galíciai front, a balkáni hadszíntér, majd 1915-től, Olaszország hadba lépésétől az Alpok nehéz hegyi terepére irányított, nagyszámú magyar katonaság pótlása. Nem volt kivétel ez alól az értelmiség sem. Elvonalbeli alkotókat is gyakran osztottak be frontszolgálatra. Őket azután nehéz volt biztonságosabb hadszínterekre áthelyez-

Papp Aurél: A valódi győztes

tetni vagy felmenteni. Festők, rajzoló, szobrászok számára az volt életmentő könnyebbség, ha az 1914. augusztus 7-én a Monarchia hadsereg-főparancsoksága keretében megalakult Sajtóhadiszálláshoz (később Sajtó-

fő hadiszálláshoz) osztották be őket. Tőlük ugyanakkor elvárták, hogy propagandisztikus eszközökkel számoljanak be az eseményekről, a Központi Hatalmak győzelmeit hangsúlyozzák. Ez az oka annak, hogy a fron-

ton megfordult alkotók csak a későbbi években idézték meg a háború borzalmainak igazi képét. Erre a jelenségre már a korabeli irodalomban és sajtóban is találunk példát. A nagybányai művésztelep háború utáni egyik első tárlatáról például ezt írja Kertész Mihály Téli tárlat Nagyban című, a Keleti Újság 1922. december 19-én megjelent jegyzetében: „Gondolkoznunk kell, hogy miként lehetett elzárkózni annyira a világot megrendítő eseményektől, hogy azoknak szemernyi nyoma se lássék e legfrissebb műalkotásokon. Miért van ez? Miért van, hogy nem a harc-terek vértől gőzölgő cafatokra tépett embereinek halálba üvegesedett tekintete fagyaszt le a falakról, miért van, hogy nem égő falvak és robbantott hidak roncsai döbbennek reánk a keretekből, miért hiányoznak a rohamozó hadak?”

Kemény társadalombírálat

Az átélte borzalmak közvetlen tükröztesére, az összezsapá-

sok rettenetének bemutatására valóban nem sok példát találunk. Egyrészt azért, mert a katonai fegyelem, a kitarás erkölcs, az elvárt feladatok eleve határt szabtak az ilyen elgondolásoknak. A frontokat megjárta festők, szobrászok leginkább a későbbiekben, a forradalmi mozgalmak idején vagy a békeidőben tértek vissza a történetek egyértelmű, szimbolikus bemutatására, egybekötve kemény társadalombírálattal, a felelősség kérdésének fölvetésével. Ez látszik leginkább a festő Papp Aurél méreteiben is impozáns kompozíciójában, a háború szörnyűségeinek megidézésén, mely művek az 1920-as évek elejétől döbentették meg az erdélyi kiállítások látogatóit. Bár az erdélyi művészetben csak ritkán születtek ilyen elborzasztó jelentek, ezek – a háborús évek „ad hoc” műveiként – magukban hordozták a bakaruhába öltözött kisemberek szenvedéstörténetét, szanni való nyomorúságát – véli a művészettörténész.